

Саха сиригн норуоттарын VII-с ыспартыбынай оонньууларга

Ытыктабыллаах биир дойдулаахтарбыт!

Аммаҕа ытыллыбыт Саха сиригн норуоттарын VII-с ыспартыбынай оонньууларыгар бастагы миэстэни ылбыккытынан, истинник эбэрдаһыбыт!

Бу кыайыгы улуус түмүсүлээһин, самобаллоһуулааһын чабылхайдык туоһулуур. Улууска үлэлиир үнүстүүт, ыспарсымыаннары бэлэмниир кил, ыспартыбынай оһуолалар, тириэньэрдэр, салайааччылар сөптөөх үлэни ыыталларын көрдөрөр. Бу бис сыл устата бэлэмниини элбөх сыраны, үлэни, үбү-харчыны эрдэр. Хас да көрүнүгэ биллэрин даһаны үлэни тупсарар, уларытар наадатын ыспартыбынай оонньуу табыллатта кэпсир. Аныгыскы ыытыллар күрэхтэһиэ күн сарсынныттан саҕалаан үлэлэһиэбин. 2022 сыллаахха ССССР тэриллибитэ 100 сылыгар ыытыллар оонньуу өссө эллитимэстээх буолуоҕа.

Ат сүүрдээччилэрбит бу сайынныг ситиһиллэриттэн бары да үөрдүбүт. Ил Дархан бириһиттэн саҕалаан, өрөспүүбүлүкэ сүүрүүлэригэр Чурапчы атыраа биэтэккэ бастагынан кэлэн кыайыгы үөрүүтүн бэлэхтээтилэр.

Инникитин даһаны "Чурапчы - устуорт туоната" буоларын өрөспүүбүлүкэни аһан, Араасыйа, Аан дойду Олимпийскай оонньуулар чыпчаалларыгар көрдөрүөбүн. Устуорт эйгэтигэр улуу дьоммут тэлбит суолларынан, арыыбыт аартыктарынан бииртэн биир чабылхай таллааннар тахса турдуннар, көмүс мэтээллэр кэлэ турдуннар!

Улуус чизин көмүскээбит, үрдүк үөрүүнү бэлэхтээбит ыспарсымыаннарбытыгар, тириэньэрдэргэ, устуорду тэрийээччилэрбитигэр, салайааччыларга өссө төгүл махтанабыт. Хас биридигитигэр чэгиэн туругу, ситиһиллэри, дьолу баһарабыт. Чыпчаал, өрөгөй, кыайыгы-хотуу, ситиһи өрүү кэлэ турдуу!

Ил Түмэн дьокутааттара
Михаил ГУЛЯЕВ, Павел ПИНИГИН, Семен НИКИТИН.

ИККИС ТӨГҮЛҮН – КЫАЙЫЫ ЧЫПЧААЛЫГАР!

Амма улуунугар ытыллыбыт Саха сиригн норуоттарын VII-с ыспартыбынай оонньууларыгар "Чурапчы улуунун хамаандата иккис төгүлүн кыайыгы ситиһиэ дуо?" диин өрөспүүбүлүкэ биллэр суруналыыстарын икки ардыгар кэпсэтиһи тахсыбыта. Онуоха улуус дьаһалтата, улуустаагы устуорт салаата, тириэньэрдэр, устуорт бэтэрээннэрин сэбиэтэ эрдэттэн тэринэннэр, бука бары "Кыайыгы туһугар" диин сыал-сорук туруорунан от ыйын 3-7 күннэригэр ытыллыбыт ыспартыбынай оонньууларга кыайыгы ситистилэр! Бу иннинэ Намаҕа ытыллыбыт манньк күрэхтэһиэ бэйэлэрин бөлөхтөрүгэр эмиэ бастаабыттара. Онон чурапчылар—иккис төгүлүн кыайыгы чыпчаалыгар!

Аммаҕа тийбит күммүттэн саҕалаан, устуорт бары көрүннэригэр Чурапчы улуунун ыспарсымыаннарын кырабытык кэтээн көрдүлэр, тыһааһыннаах киририллэр, чабылхай кыайылар ситиһилинилэр. Улуус баһылыгын эбэрдаһынын толороочу Алексей Ноговицын, улуус дьокутааттарын

Сэбиэтин бэрэссэдээтэлэ Афанасий Захаров, улуус баһылыгын социальнай болгуруостарга солбуйааччы Николай Аммосов, улуус устуорка салаатын начаалынныыга Иван Оконешиков, улуус сүүмэрдэммит хамаандатын хамандыыра Анатолий Андреев, Александр Неустроев бары көрүннэргэ дьоммутугар сүбэ-ама бизээн, күөскэ ыалдьан саниэллэригэр сэниэ, күөс-уох элтилэр.

Ити түмүгэр чөлүкэни атлетикаҕа, оһуол тенниһигэр, буудьанан ытыыга, көнүл тустууга, дуобакка, классическай волейболга бастагы миэстэни ыллылар.

Онон күрэхтэһэ барыах иннинэ алгыс ылыныыбыт, биир дойдулаахпыт, Олимпийскай чөмпүйүн Павел Пинигин, улуус баһылыгын эбэрдаһынын толороочу Алексей Ноговицын кыайыгыны эрэ аһаһахтаахпыт диин баҕа санааларын улуустаагы устуорт салаатын начаалынныыга Иван Оконешиков, улуус сүүмэрдэммит 200-чэкс ыспарсымыана, 34 тириэньэр, 27 киһилээх үлэлиир бөлөх сыал-сорук туруорунан

тоһордо.

Бис күн устата 4 тыһыынча кэринэ ыспарсымыан өрөспүүбүлүкэбит араас муннуктарыттан кэлэн кыттыыны ыллылар. Кинилэр ортолоругар хас биридди көрүннэ Чурапчытаагы ыспартыбынай интэринээт-оһуоланы, физкултуура үнүстүүтүн бүтэрбит выпускниктар бааллар. Онон Чурапчы чулуу ыспарсымыаннары бэлэмниир, уһууан иитэр үөрэх кыһатынан буоларын чачы да бизэргэттэ. Өссө төгүл улууспут олохтоокторун, ыспарсымыаннарбытын, устуорт бэтэрээннэрин, тириэньэрдэри, үлэлэспит бөлөх чилиээннэрин бука барыларын уолсай кыайыгыбытынан итиитик-истинник эбэрдаһыбыт! "Чурапчы – бу устуорт туоната" диин ырыаҕа ылланыныы, улахан түһүлгэҕэ Чурапчы улуунун хамаандата кыайыгы көтөллөөх эргилиннэ.

Семен ЖЕНДРИНСКЭЙ.

Кэсисэхини баҕарабын

РАЙПЛАН БЭРЭССЭДЭЭТЭЛЭ --
ПЕТР ГАВРИЛЬЕВИЧ КИРИЛЛИН

Чурапчы оройуонугар 60—90 сыллардаахха араас тэрилтэлэргэ салайар үлэлэргэ суолун-иһин хаалларан норуот биһирэбилин ылбыт Чурапчы биир чабылхай кинитэ Петр Гаврильевич Кириллин от ыйыгар төрөөбүтэ 80 сыла туопарынан, кинини кытары отучча сыл сэргэстэх үлэлээбиппинэн, истээх курдук сананан, кэрэ киһи туһунан ахтыы суруйарга холонон уруучукабын ылабын.

Петр Гаврильевич 1939 сыл от тыйын 8 күнүгэр Чурапчы оройуонун Чакыр нэһилиэгэр Мария Иннокентьевна, Гаврил Кириллович Кириллиннар дьэ кэргэттэригэр үһүс оҕонор төрөөбүтэ. Ийэлээх аҕата сэрби сылларыгар, Бүөккэ 4 саастааҕар утуу-субуу өлөнөр, 3 уол төгүрүк тулааһа хаалбытара. Кинилэри чугас аймактара бэйэлэригэр сыһарбытара, сэрби сылларыгар, тийиммэт буолуу, ачыктааһын кыһалҕатын билэн улаппытара Кыракый Бүөккэ Чакыр ачаалынай, салгы Хайахсыт, Диринг оҕуолаларыгар үөрэнэригэр Сэбискэй былаас тулааһагар үтүө сыһыанын билэн, интэринээккэ иитиллэн 7 кылааһы ситиһилээхтик бүтэрбитэ. Үөрөбүр кыанара, уопастыбаннай үлэс ахтыыбынайдык кыттары, үөрэнээччилэр лидердэрэ этэ. 7 кылааһы бүтэрээт, эрдэ үлэһит буолар инниттэн, 1955 с. Дьокуускайга профтехучилищеҕа столар үөрөбүр киирбитэ. 1957 сыллаахха үөрэбин бүтэрэн Чурапчы промкомбинатыгар столарынан үлэтин саҕалаабыта.

Промкомбинат тэрилтэтин туһунан кылгастык билиһиннэрдэххэ манньк, 1940 сыллаахха Чурапчыга "Кыһыл Үлэ" дьин промартыал тэриллэбитэ, 1956 сыллаахха алтынны 12 күнүгэр САСР олохтоох промышленноһын министристибэтин 269 №-дээх дьаһалынан промартыал баазатыгар промкомбинат тэриллэбитэ. Бастагы дириэктэринэн өрөспүүбүлүкэ биир бедөн сэбискэй-партийнай үлэһитэ, 4 оройуонна (Чурапчы, Ньурба, Орто Халыма, Амма) ССКП райкомун бастагы сэкирэтээринэн, райисполком бэрэссэдээтэлинэн үлэлээбит, Чурапчылары хоту күүс өттүнэн көһөрүлүүлэрин дойдубарыгар төнүнэригэр эрчимнээхтик турууласпыт, үлэлэргэ умнуллубат үтүөлээх В. П. Харитонов аһаммыта. Икки сыл үлэлээбит кэмигэр кэлин элбэх ситиһилээммит Чурапчытаагы промкомбинат матэриалынай баазатын акылаата ууруллубута. Ол курдук, Чурапчыга бастагы электростанция дьээтэ тутуллубута, Наммара участакка пилорама таныллан туруоруллубута, Мурун Тымыйаҕа тусйдаах сир саппааһа үөртүлпэн, киирииччэ сыабын бырайыага оһоһуллан, сана тивовой сарайдар тутуллубуттара. Оройуонна бастагынан киирииччэ онорор промышленнай агрегат үлэс киирбитэ. Эдэр столар Бүөтүр манньк кизг далааһыннаах салайааччы илтигир киириитэ инники дьылҕатыгар эркэйдилээх буолбута. Үлэс баҕалаах, ыччаты түмэр дьобурдаах эдэр оробуочай кэлэтиип олорор турганник сыстыбыта бэйэ кинитэ буолбута, маннайгы сүһүөх комсомольскай

тэрилтэ сэкирэтээринэн талыллан ыччатыгар успуорка, уопастыбаннай үлэс көбүлээбитэ. Ол да иһин кинини 1959 сыллаахха очотосбу дириэктэр М. М. Соловьев, местком бэрэссэдээтэлэ М. М. Мартыанов мэхтиэлээннэр ССКП кэжэтигэр ылыллыбыта. Ити кэмнэ Бүөтүр 20 эрэ саҕастаабы. Петр Гаврильевич коммунист үрдүк аатын-чизин бу олохтон барыар дьэри үдүтүк туллубута, партия үлэтин тохтоппуттарын да кэннэ Чурапчытаагы партийнай тэрилтэс чилиэнинэн сылдыһыта иһи булгуруйбат биир санаалаабын кэрэһэлиир.

Үөрэх суолтатын өйдөөн, үлэли-үлэли кизээтинги орто оҕуоланы бүтэрбитэ. Олоххо тардыһылаах, сайаас ыччаты таба көрөн, 1960 сыллаахха Хатылыга Субуруускай аатынан колхуос босхоломмутом комсомольскай сэкирэтээринэн таһаарбытара. 1964 сыллаахха боростуой саха уола улуу Москва куоракка үрдүк үөрэххэ киирбитэ. Петр Гаврильевич үлэли-үлэли кизээтинги ыччат оҕуолатын бүтэрэн, Москвагаагы технологическай үнүстүүкэ ситиһилээхтик туттарсан киириитэ бэйэтэ биир хорсун быһыы курдук сыаналанарыахтаах. Итин 1969 сыллаахха бүтэрэн, промкомбинахха дириэктэринэн аһаммыта. Киин сиргэ үөрэммит, сайдыылаах дириэктэр сананы олоххо киллэриигэ күүсэ үлэлээбитэ. Онорон таһаары улааллыта, көрүгэ элбээбитэ, сана станоктар, элбэх тизхинык булуллубута. 1974 сыллаахха буолуу, олохтоох промышленность министристибэте Мэнэ-Ханалас Мийатыгар кииннээн ЗПО (Заренное производственное объединение) дьэки тэрийбитэ. Петр Гаврильевич онко дириэктэринэн ылбытара.

Өрүс үгүрдэаагы производственной холбоһукка дириэктэринэн аһаммыта киин испислэиис быһыытынан, үрдүк таһымнааһын, салайааччы быһыытынан үүмүтүн-сайдыытын туһулуур.

1977 сыл бэс ыйыгар 15-с ынырылаах райсовет бастагы тэрэһинин сессиятыгар райсовет исполкомун бэрэссэдээтэлэ Р. Р. Бурнашев оройуоннаагы сэбизт дьокуатаатын П. Г. Кириллин оройуоннаагы былааннаах хамыһыһа бэрэссэдээтэлинэн аһааһа этии киллэрбитин дьокуатааттар биир санаанан биһирээппиттэрэ. Мантан ыла Петр Гаврильевич төрөөбүт оройуонун социальнай-экономическай сайдыытын торумнуур күүстээх, ситимнээх, тахсылаах үлэстэ саҕаламмыта. Оройуон социальнай-экономическай сайдыытын торумнуур салаа үлэһиттэрин бэйэтин хамыһыһатын тула түмүтэ уонна былааннаахтык салайбыта Райфин сэбиздэссэйтэ М. С. Оконешикова, РАПО бэрэссэдээтэлэ А. А. Шадрин, госбаан управлэиһа Н. И. Монастырев, Д. И. Евграфов, норуодунай хонтуруол бэрэссэдээтэллэрэ А. Е. Зверстов, А. Е. Филиппов, РПС бэрэссэдээтэллэрэ Н. А. Семенов, Н. И. Монастырев, "Якутсельстрой", "Межколхозстрой" салайааччылара С. Н. Плотников, И. С. Артемьев, о. д. а. кытары биир санаанан үлэлээбитин тоһоҕолоон бэлэтиибин.

Петр Гаврильевич сыл бүтэһитин ахсын райсовет сессиятыгар, бу сылга оройуон экономикаһа сайдыытыгар уонна социальнай сайдыытын судаарыстыбаннай былааннарын толоруу уонна кэлэр сылга былааннар дахылаата кизг дьүүлээһингэ кэпсэтиигэ тураа уонна толорууга уураах ылыныллар. Уураахха суруллубут сыһыппаралар туолууларыгар киин кытаанах хонтуруолу олохтуура уонна туһааннаах салайааччылартан ирддира.

Райплан биир тутаах үлэтинэн сопхустар, промышленнай, тууу, сибээс, хааччылар, социальнай хайысхаа (үөрэх, доруобуйа харыстабыла, культуура, успуорт) тэрилтэлэрин икки ардыларыгар социалистическай куоталаһы хамыһытын хонтуруоллаһын буолара. Түмүктэри ССКП райкомун уонна райсовет исполкомун холбоһуктаах мунньахтарыгар туруорара. Бу

олус ымпык-чымпык үлэс олус эппизитинэстээхтик сыһыаннаһара болпууостар кичэллээхтик баһамнэниллибит буоланнар уустук, тынааһыннаах, мөккүөрдээх түгэннэр тахсыбат буолаллара.

1977 сыллаахха Нерюнгри—Чурапчы хардарыта көмөлөсүһэн үлэлээһиннэрэ (шефство) ССКП Саха сиринээһи обкомун бюротун уурааһынан саҕаламмыта. ССКП Чурапчытаагы райкомун бастагы сэкирэтээрэ И. П. Листиков баһылыктаах дэлэгэссэйтэ кулун тутарга Нерюнгрига дуоҕабар түһэрэн кэлбитэ. Сэтинньи ый санатыгар Беркаит станцияга бастагы поезд кэлэринэн улахан тэрэһиннэр райсовет исполкомун бэрэссэдээтэлэ Р. Р. Бурнашев дуоҕабар быһаччы үлэс киириитигэр Петр Гаврильевич илдьэ баран, хардарыта көмөлөсүһүү дуоҕабарыгар илии баттаһан кэлбиттэрэ. Маныаха райплан бэрэссэдээтэлэ киин сиргэ Москвага үөрэммитэ таһаан уонна промышленнай тэрилтэлэри салайыһа улахан омукары кытары кэпсэтэ, ылса-бэрсэ үөрэммитэ туһалаах буолбута. Дьону кытары сыһыаны түргэнник олохтуур характера Нерюнгри салайааччыларын "бэйэтигэр ыла ылбыта", "Эрилик уолаттара" А. П. Илларионов, П. Г. Кириллин Чурапчы—Нерюнгри шефтеһиитэ түмүктээх, ситиһилээх буолуутугар улахан күүс-көмө буолбуттарын бэлэтиир сөп. Бу шефтеһиитэ үлэ хамыһытын, туолуутун райсовет исполкомун эбэтэр ССКП райкомун бюротун уонна райисполком холбоһуктаах мунньахтарыгар туруорара, кыаллыбатах болпууостарга тэрилтэ салайааччыларын, сопхуос дириэктэрдэрин кизг дьүүлгэ туруоран, сөптөөх быһаарылар ылылалларын ситиһэрэ. 2007 сыллаахха Чурапчы оройуонун дэлэгэссэйтэ (салайааччы улуус Мунньаһын бэрэссэдээтэлэ Г. В. Смирников) шефтеһиитэ үлэ 30 сылыгар Нерюнгрига ылдыһытаабыта. Итиннэ тэрилтэ салайааччылара Петр Гаврильевич туһунан ыйыталаспыттарын сүрдээгин үөрэ истибитим—көр, оннооһор Бүөтүрү мууччалар умнубаттар, үтүө тылынан ахталлар эбит дьин.

Суол—сайдыы тэрдүнэн буолар. Петр Гаврильевич Чурапчы ис суолун онотторууга, тупсарыһа сопхуостар дириэктэрдэрин, суол сапататын кытары үгүстүк ылаһахтаһара. Айылҕаттан айдарылаах, Чурапчы оройуонугар уу уонна суол болпууостарыгар дууһаларын ууран үлэлээбит, дьон-сэргэ ытыктабылын ылбыт Д. П. Лазаревы, П. Т. Аржакову, С. Попову кытары ыныран ылан үгүстүк сүбэлээһэр, үп-харчы болпууостарын кыагыларын быһаара сатыра. Мындааһаа—Чурапчы, Чакыр—Чурапчы, Арыылаах—Чурапчы суолларын онорууга, тупсарыһа элбэх кэпсэтиини ылылтыта. 70—80-с сылыгар Чакыр—Чурапчы—Арыылаах, Дьокуускай—Чурапчы—Арыылаах—Чакыр, Дьокуускай—Чурапчы—Арыылаах—Чакыр маршруттарынан автобустар сылдыһылар нэһилиэһнээһэ үгүс чэпчэтиини онорбута.

Уонунан сылларга ырааһаммит Аллараа Бэстээх—Чурапчы таас суолбут 1988 сыллаахха кэлиитэ оройуон экономикаһа сайдыытыгар сүдү оруолламмата. Бу суолу онотторууга оройуон бастагы сирэйдэрэ—ССКП райкомун бастагы сэкирэтээрдэрэ И. П. Листиков, Г. М. Сысолятин, райисполком бэрэссэдээтэллэрэ Р. Р. Бурнашев, М. Е. Пермяков, С. П. Макаров, А. С. Субботин туруорсуулар, эхкирэтиһиллэрэ, обком сэкирэтээрдэрин, совмин бэрэссэдээтэллэрин кытары ылаһаһылар мунура суоҕа. Ол тынан баран, ити туруорсуулары, мунньахтар уураахтарын олоххо киллэриигэ илиилэрин араарбакка үлэһипир дьонно-сэргэс көстүбэт-биллибэт "хара үлэни" хоруйа сылдьар дьоннортон биһирдэстэрэ П. Г. Кириллин буолара дьин чуолкайдык этэбин. Киин төһөлөөх элбэхтик суол онороччулары кытары быһаччы үлэлэспитэ буолуой—ардырҕаһы, айлаһы хардарыта солбуйсаллара, элбэх летучкаларга сылдьан күннээһи

кыһалҕалары быһаара. Дэлэс даһаны "Якутавтодор" управлениетын начаалынньыга Э. А. Красноя, кылаабынай инженер А. В. Зайцев, Аллараа Бэстээх—Чурапчы таас суола тутуллубут үөрүүлээх чааһыгар кинизк махтал тыл үтүөтүн аһахтара дуо?

Райплан бэрэссэдээтэлин бил мүнчүрүйбэт үлэтинэн Амма өрүһүнэ тизлэн кэлэр норуот хаһаайыстыбатын араас таһаастарын, аһы-үөлү кэмигэр сүөкэтэри, ысхылааттарга тизэтири, сопхуостарга кэлэр комбикормалары кэмигэр дьаһайы уустук үлэс буолара. Мин бэйэм Мындааһаа ыччата буоларбынан, уу суолунан кэлэр таһаастары дьаһайы, сүөкэти эридиэстэрин баай да билэбин. Петр Гаврильевич райсовет исполкомун дьаһалынан сыл аайы хамыһыһа бэрэссэдээтэлинэн, солбуйааччытынан РПО бэрэссэдээтэлин солбуйааччынан үлэлээбит Л. А. Ермолаевтыын бу үлэни кыайа дьаһааллара.

1988 сыллаахха ССКП Чурапчытаагы райкомун бюротга П. Г. Кириллиннэ райпотребсоюз бэрэссэдээтэлин курдук улахан эппизиттээх үлэни итэһэбитэ. Райплан бэрэссэдээтэлинэн онорон бу тэрилтэни, нууччалыы эттэххэ, куратордыра, итиннэ үлэ ис хоһоонун үчүгэйдик билэрэ. Онон бу даһаны тэрилтэс үлэс таһаарылаах буолбута.

Петр Гаврильевичтыын мин райсовет аппаратыгар уон сыл биһиргэ үлэлээн бэркэ өйдөөн, бэйэ-бэйэбитин үчүгэйдик санаһан олус таһаарылаахтык, айымнылаахтык үлэлээн ааспыппын үчүгэйдик саныыбын. Үчүгэй даһаны, ыарахан даһаны кэмнэрбитигэр биһиргэ буолабыт. Үлэтигэр олус бэриниллээх, бэйэтигэр ирдэбиллээх салайааччы этэ. Үлэтин эйгэтинэн исполком мунньахтарыгар, сессияларга элбэх болпууостары хойутаппакка, сыспака-соспоко бэлэмниирэ, уураахтар бырайыактарынымпиктаан-чымпыктаан, ситэри бэлэмнээн киллэрэрэ, Сөбүрүм дьин—олустүргэн сурукуст этэ. Үлэбитигэр ыктарар да кэмнэрдээх буоларбыт, онуоха "ПетГав" биһир эмэ көрдүдөөс тылы ыһыһыннаһа, холкутуу түһэр этибит. "ПетГав" дьин кинизкэ норуот инэрбит аата, ол аата кинини сөбүлүүр, ылынар, норуокка чугас, ханнык да түгэннэ эйигин уган, түһэн биһирбэт эрэллээх таһаарыс сыанабыла буолар.

Үөрэр-көтөр да кэмнэрдээх этибит, кыра булка көхтөөх этэ. Олүн икки сыл иннинэ Мындааһаа Саһыл Сыһыһыгар куобахха сатыы хаампылпыт. Оно хаамарын олус ыарыһатар, наһаа тиритэр буолбут этэ, ыарыһатарын биллэрбэт буола сатыра. Мин хайдаа эрэ дьиксинэ санаабытым, Доруобуйатын туругун билэр быһылааһа, мин улааппын" дьин тыл быктарбыта.

1959 сыллаахха Холтоботтон төртүттээх Анастасия Семеновна Васильеванын ыал буолбуттара, 33 сыл эйэ-дэмнээхтик биһиргэ онорон 3 уол оҕоломмуттара. Уолаттара ыал буолалларын тэрийбиттэрэ, сизэннэр дьолун билбиттэрэ.

Петр Гаврильевич Кириллин үлэ-хамнас саамай инники киириитигэр сылдыһыт киһи дьэтээххэ, бэрт кэмчи наһарадалааһа. Туһааннаах тэрилтэлэр Бочуотунай грамоталарын аахсыбатахха, 1973 с. "Социалистическай куоталаһы кыайылааһа" дьин бэлэһэн, "Үлэ бэтэрээнэ" дьин мэтээлинэн наһарадалааммыта. Ол эрэһэр Чурапчы оройуонугар ким да ылбатах "Норуот хаһаайыстыбатын былааннааһын туйгуна" түүскэ аһныллар бэлэһээһэ. Итин 1988 сыллаахха ССРС судаарыстыбаннай плановай кэмтиитэ инэрбитэ.

Петр Гаврильевич Кириллин Чурапчытын оройуона сайдыытыгар киллэрибит дьоһун кылаата умнуллуо суохтаах. Оттон киин сырдык уобараһа мин сүрэхпэр өрүү тыһыннаах.

Виталий НЕУСТРОЕВ,
Саха Өрөспүүбүлүкэтин үтүөлээх
учуутала, Чурапчы улуутун
Бочуоттаах олохтооһо.

Уйгу кыһата

"Чурапчы" ТХПК "Сага олох" хаһыакка ыйга биридэ тахсар анал сыһыарыгыга

БИЭ ЫАҤЫНЫНАН ДЬАРЫКТАНАЛЛАР

Уйгулаах сайыммытын уруйдуур үрүн тунах ыйһахтарга "Чурапчы" ТХПК маҕаһыыннарыгар атыыга үрүн ас арааһа – үгэһэлээх эт, бутугас, кырылыы кыһынныбыт ыһырпах, кымыс хамабатык ыһыланна. Онуоха үрүн илгэ үрүлүйэр үрүн тунах ыйһахтарга саха киһитэ буолан баран кытыт

биз кымыһын, улаан биз утабын амсайбатах бука суоҕа буолуо.

Биһиги улууспутугар сүрүннээн сылгы иитиитинэн дьарыктанар Хагылы нэһилиэгин олохтоохторо Александра Петровна, Егор Федотович Поповтар быйыл "Чурапчы" кэпэрэтиибэ кытта дуоҕабардаһан, бэс ыйын саҕатыттан бизлэрин ыан туттардылар. Соторутааҕыта үлэлэрин-хамнастарын билсэ, анаан-минээн ыам кэмигэр тийэ сырыттым, сибистэй үүтү амсайдым. Уопсайа 14 бизни күннэ биэстэ ыыллар эбит. Биридэи биз күннэ, ортотунан, бизс килэ үүтү бизэрэ. Бизлэрин тылбыыга киллэртээн, алектродойканан ыыллар. Ити кэмнэ кулунчукары арааран, хаһаайыттар бэйэлэрэ ааттыылларынан, "дьыссаакка" ол эбэтэр хааччакка хаайталыыллар.

Егор Федотович билиһиннэрибитинэн, бизни ыаһынын дьарыктаммыга 10-ча сыл буолбут. Аан бастаан сабалыырыгар илиинэн ыыллара эбитэ үгү. "Манчаары оонньууларыгар", Олонхо ыйһаҕар эмиэ "Чурапчы" кэпэрэтиибэ кытта дуоҕабардаһан туттарбыттар. "Кэники сылларга тохтуу сылдыбыллыт, быйылгыттан эмиэ сабалаатыбыт. Быйыл бэйэбит былааммытынан 1 туонна үүтү туттарбыт киһи дьин сабалаахпыт. Уруккуттан ыыр бизлэрдээхпит, быйыл икки эдэр бизни эптибит. Эдэр бизлэр дыйкаҕа үс-түөрт күнүнэн үөрэнэллэр,

сыһыыахтарыгар дьэри дьэ, син сырабын барыыллар. Бары анал ааттаахтар. Холсбура, бу турааччы— Дьабыллаах, оттон ити – Элэмэс, кини кэнигэр Турабас. Мин тылбыыга киллэрэн, таһааран бизэрэбин, кэргэним Александра ыыр. Билигин үөн-көйүүр

түһэн, сүгүн турбаттар, онон сорохтор кыаһыланан ыаталлар. Бу күннэргэ тохтуохпут.

Биз үүтэ урут-уруккуттан доруобуйаҕа олус туһалаабынан, эмтээгинэн биллэр. Онон биз ыаһынан дьарыктанар хаһаайыстыбалар, биридэилээн да дьон доруобуйаларын бөдөргөтөрүтүттэндьарыктаныахтара этэ буоллаҕа.

Дьэ, ити курдук, Поповтар дьэ кэргэн ылбыча киһи санаммат үлэтин – биз ыаһынын утумнаахтык сайыннаран, кэскиллээх үлэни-хамнаһы тэрийэллэр. Кинилэр туттарбыт үүттэриттэн кырылыыр кымыс бэлэмнээн, үрүн тунах ыйһахтарбытыгар дьон-сэргэ утабын ханнарда.

Анна ЗАХАРОВА.

ҮҮТҮ СОБОТУОПКАЛААҤЫН СЫЛ АҤААРЫН ТҮМҮГҮНЭН

Нэһиликтэр	Былаан	отчуоттуур ый 2019 сыл						тохсунньу - бэс ыйа 2019 сыл				
		бэс ыйа		(- +)	в %	Закуп	2019г к	былаан	факт	(- +)	Закуп	2019г к
		2019 г	былаан									
			факт	туонна		2018г	2018 г			туонна	2018 г	2018 г
Алабар	395	54,9	67,78	12,88	123,5	62,87	4,91	113,90	159,13	45,23	149,72	9,41
Бахсы	361	50,2	79,99	29,77	159,3	61,54	18,45	104,22	158,91	54,69	119,71	39,20
Болтоно	327	45,5	38,62	-6,84	85,0	26,97	11,65	93,46	59,67	-33,79	48,50	11,17
Болугур	686	95,4	75,17	-20,20	78,8	70,24	4,92	197,37	149,68	-47,69	169,09	-19,41
Арыылаах	288	40,0	47,95	7,99	120,0	43,42	4,53	82,96	95,40	12,44	86,20	9,19
Кытаанах	249	34,5	41,57	7,03	120,4	34,16	7,41	71,54	70,43	-1,11	57,93	12,50
Мугудай	474	65,8	80,45	14,62	122,2	75,02	5,43	135,83	145,32	9,49	146,92	-1,61
Одьулуун	711	98,8	101,02	2,24	102,3	95,20	5,82	203,78	183,59	-20,19	203,86	-20,27
Соловьев	522	72,5	108,00	35,48	148,9	92,80	15,21	150,52	229,36	78,84	205,78	23,57
Сылан	806	111,9	137,11	25,18	122,5	110,70	26,41	231,93	232,84	0,91	208,98	23,86
Төлөй	349	48,5	53,44	4,99	110,3	52,01	1,43	99,45	108,65	9,20	107,52	1,13
Хадаар	383	53,3	83,69	30,42	157,1	74,72	8,97	110,27	143,73	33,46	136,36	7,37
Хатылы	399	55,4	56,67	1,27	102,3	44,34	12,33	114,40	119,69	5,29	101,21	18,49
Хайахсыт	308	42,8	50,53	7,78	118,2	47,00	3,54	88,76	92,13	3,38	81,09	11,05
Холтобо	615	85,5	84,03	-1,47	98,3	62,75	21,28	176,50	144,40	-32,10	137,28	7,12
Чакыр	461	64,0	87,65	23,65	137,0	75,77	11,89	133,00	206,09	73,09	177,71	28,39
Чурапчы	293	40,7	32,61	-8,12	80,1	30,14	2,47	83,73	59,16	-24,57	55,99	3,17
Улуус үрдүнэн	7627	1059,6	1226,27	166,66	115,7	1059,63	166,64	2191,61	2358,177	166,57	2193,85	164,33

2019 сылга үүтү соботуопкалааһынна былааммыт—7627 туонна. Итинтэн сыл аҥаарыгар 2191,61 туоннаны ыыр былааннаахпыт 2358,1 туоннанан толордубут, ол эбэтэр былаантан 166,57 туоннаны аһара ыатыбыт. Ордук үчүгэйдик 206 туоннаны ыабыт Чакыр, 229,3 туонна көрдөрүүлээх Соловьев, 159,1 туоннаны ситиспит Алабар, 158,9 тонна көрдөрүүлээх Бахсы нэһиликтэрэ үлэлээтилэр. Мөлтөхтөрүнэн 59,6 туоннаны соботуопкалаабыт Болтоно, 59,16 туонна көрдөрүүлээх Чурапчы, 0,43 туоннаны ыабыт Кытаанах нэһиликтэрэ буолаллар.

Бэс ыйдаагы былаан—1059,6 туонна, ону 1556,2 туоннанан, ол эбэтэр 115,7 бырыһыан толордубут. Былаанын 159,3 бырыһыан толорбут Бахсы, 157,1 бырыһыан көрдөрүүлээх Хадаар, 148,9 бырыһыаны ситиспит Соловьев, 137 бырыһыаннаах Чакыр үчүгэйдик үлэлээтилэр. 78,8 бырыһыаны ыабыт Болугур, 80,1 бырыһыан көрдөрүүлээх Чурапчы, 85,0 бырыһыан ыабыт Болтоно нэһиликтэрэ мөлтөхтүк үлэлээтилэр.

Алексей СЛЕПЦОВ.

ЧУРАПЧЫ СУУРҮК СЫЛГЫЛАРА—ЧЫПЧААЛГА!

Чурапчыбыт улуунун аттара кэнники сылларга араас таһымнаах сүүрүүлэргэ үрдүк көрдөрүүлээхтик кытталлар, кубоктары ылаттаатылар. Ил Дархан, Правительство бириистэрин, Лээги кубогун хаһаайыттарынан буолулаатылар.

Быйылгы сааһы сүүрүүлэри хаһаайытыгар сырдатын турабыт. Бу нүмэргэ сайынны сүүрдүүлэртэн суруйохпут. Бэс ыйын 25 күнүгэр Ил Дархан кубогар сүүрэр иһин быраабы ылбыга Мейн Кони 2400 м бастаан, сүүрэр быраабы ылбыта.

„Маалтааны кубогун“ ылар иһин сүүрдүүгэ 4 саастаах сүүрүктүт Анкенди биэтэги бастааһын булан кубок хаһаайынан буолбута.

Бэс ыйын 25 чыыһылатыгар Энсиэли кубогар Анкенди 2400 м үһүс миэстэни ылбыта.

Бэс ыйын 29 күнүгэр Дьокуускай ыһааһар Үс Хатын ипподромугар хамаанданан күрэхтэһиһэ Мэнэ-Ханалас, Ханалас улуустарын кэнниттэн үһүс бириистээх миэстэбэ тахсыбытара. Бу сүүрдүүгэ Губернатор 1000 м бастаах миэстэни ылбыта. 1600 м Диллинжер үһүс бириистээх миэстэбэ тахсыбыта.

Бэс ыйын 30 күнүгэр эмиа бу стадионна буолбут сүүрдүүгэ Ил Дархан Бириинигэр 2400 м сүүрүүгэ Мейн Кони бастаан бириис хаһаайынынан буолбута. Кини 2017 сыллаахха эмиа бастаан, Ил Дархан бириинин ылбыта. 2018 с. үһүс кэлбитэ.

Бэс ыйын 30 күнүгэр Бырабыыталыстыба бириинигэр Саха

сиригэр төрөөбүт үрдүк хааннаах сылгыларга Тускул 3200 м бастаабыта. Кини эрдэтээри сүүрүүлэргэ хас да төгүл кыайыны, бириистээх миэстэлэри ылаттаабыта. Бу күн буолбут сүүрүүлэргэ ОКС бириинигэр Арабика иккис кэлбитэ, Диллинжер 1000 м Критериум бириинигэр иккис буолбута.

Саха аттарыгар Буйун, Бэлэх быйыл сайынны сүүрүүлэргэ инники миэстэлэргэ сылдыллар.

Быйылгы сайынны быһаарылаах сүүрүү Аммаба „Лээги кубогар“ буолла. Ити кэмгэ 7-с Саха сиригэр норуоттарын ыспартыбынай соннууларга ытыллыа туралларынан, улахан тәрдыһылаах,

күн-күрөстээх сүүрүү буопара эрдэттэн биллэрэ. Аммалар бэйэлэрин сирдэригэр-уоттарыгар инники буопарга дьулуһаллара. Мэнэлэр „биһиги кыайабыт“ диин кэлэллэрэ сэрэйиллэрэ. Биһиги даҕаны аттарбыт сирдэрэ ситэн, Чурапчы үрдүк аатын-суолун түһэн биэрбэт иһин киһирсэргэ бэлэм тийиэхтээхтэрэ. Дьэ онон

эрдэттэн улахан киһирсиини көрөөрү, кизэн-куон ипподром опорор миэстэтин таһынан сыыр быарын толору олорооччулаах улуус улуус аайыттан аттарыгар ыалдьаары, дьон-сэргэ бөбө тобуоруста.

Кэтэһиллээх сүүрдүү сабаланаар. Бастаахы 1600 м. И. Н. Емельянов бириинигэр сүүрэр суолга 5 ат тахсар. Бастааһын Самурай Сан (бириэмэтэ 1 мүн. 57 сек. 8 дьэһ.), иккис Мистер (1 мүн. 58 сек. 8 дьэһ.), үһүс Блэк Грек (2 мүн. 05 сек. 8 дьэһ.) Бириинэ 300 тыһ. солк.

Иккис сүүрдүү 2300 м. „Национальное достояние“ 1 мөл. солк бириискэ ытыллар. Маныаха өрөспүүбүлүкэ биллэр-кестер быһый атахтаах сүүрүктэрэ киһираллар—барыта бөһиэлэр. Маныаха биһиги эркин курдук эрэнэр апыт Тускул 4 мүн. 07 сек. 3 дьэһ. бириэмэлээх биэтэккэ бастааһын кэлэн, Чурапчы көрөн олорооччуларын хаһыыларга өрө оргуйа түһэр. Иккиннэн Мэнэ-Ханаластан Айнцер Гут (4 мүн. 08 сек. 3 дьэһ.), үһүс Мэнэ-Ханаластан Сайбер Шот (4 мүн. 10 сек. 6 дьэһ.) төрдүс Барокко, бөһиэс Байтал.

Үһүс сүүрүү 4800 м дистанцияга 5 ат киһирэр. Бастаахы Джокер 6 мүн. 40 сек. 8 дьэһ.), иккис Беллатор (6 мүн. 43 сек. 2 дьэһ.), үһүс Медалек (6 мүн. 51 сек. 1 дьэһ.).

Төрдүс сүүрдүүгэ 1800 м Амма физическай культуурага уонна успуорка кэмтиатин бириинигэр ытыллар. Бириинэ 300 тыһ. солк. Сүүрэр суолга 4 ат тахсар. Маныаха биһиги эдэр сүүрүктүт Анкенди 2 мүн. 07 сек. 3 дьэһ. бириэмэлээх бастаан тахсар. Чурапчы уруйа-айхала өссө улаатар. Иккис Варадеро (2 мүн. 08 сек. 6 дьэһ.), үһүс Печорин (2 мүн. 09 сек. 2 дьэһ.).

Бөһиэс Амма улуунун баһылыгын кубогар 2000 м 4 ат сүүрэр суолга киһирэр. Бириинэ 150 тыһ. солк. Бастааһын Эсквайр 2 мүн. 16 сек. 8 дьэһ. көрдөрүүлээх кэлэр. Иккис Конкистадор (2 мүн. 19 сек. 1 дьэһ.), үһүс Бидуин (2 мүн. 21 сек. 3 дьэһ.) буолаллар.

Алтыс 2800 м 300 тыһ. солк. Забайкальскай кыраай бириинигэр 4 ат сүүрэр. Бастааһын Эйр Джет 3 мүн. 25 сек. 4 дьэһ. көрдөрүүлээх кэлэр. Иккис миэстэни Неарх (3 мүн. 26 сек. 5 дьэһ.), үсүһү Бэлман (3 мүн. 26. 7 дьэһ.) ылаптар.

Сэттис саамай улахан 2 мөл. солк. бириистээх Лээги кубогун иһин 2400 м 8 ат сүүрдэ. Улуустар бу улахан бириини ыларга саамай бастын аттарын киһирдилэр. Холобур, Үөһэ Бүлүүтэн Корибиан Бой, Мэнэ Ханаластан

Скай Файтер курдук араас таһымнаах күрэххэ инники сылдыһыт сылгылар сүүрэр суолга табыстылар. Биһиги улуустат, биллэн турар, кизэн туттар, өрөспүүбүлүкэ таһымнаах күрэххэ хас да төгүл кыайыны өрөгөйүн аҕалбыт Мейн Кони киллэрэ. Сүүрүү ортотун диэки биһиги апыт төрдүс испитэ. Чурапчылар соһуйан ууга-уокка түһэн ыллылар. Онтон апыт барахсан нэмийдэр-нэмийэн ситэ батталлаан, тэһигэ тардыалаһан, ойон турбут дьон-сэргэ хаһыытын-ыһыытын ортотугар биэтэккэ урут табыста. Бириэмэтэ 2 мүн. 50 сек. 4 дьэһ. Дьэ бу буоллабы, Кыайыны үрдүк өрөгөйө! Онон Мейн Кони өссө

төгүл өрөспүүбүлүкэ саамай быһый атахтаабыа буоларын дакаастаата. Бу сүүрдүүгэ иккиннэн Фанкур (2 мүн. 51 сек. 1 дьэһ.), үсүһүнэн Есаул 2 мүн. 53 сек. 5 дьэһ. кэллилэр.

Быйылгы ат сүүрдүүлэригэр, ити үөһэ суруйбутум курдук, биһиги аттарбыт өрөспүүбүлүкэга ытыллыбыт сүүрдүүлэр сүрүн бириистэрин барытын ыллылар, көрдөрүүлэринэн инники табыстылар. Бу кыайыларынан улуустаабы ат сүүрдүүтүн федерациятын салайааччытын Николай Афанасьевич Аржакову, ат баайааччы тириэһэр Дмитрий Семенович Осиповы, сүүрдээччи (жокей) Анатолий Александрович Куличкины, аттары көрөөччү-истээччи Василий Иванович Мухаммедовы эбэрдэпиитити Кыайылар өссө да кэлэ турдуннар!

Алексей СЛЕПЦОВ.

Семен ЖЕНДРИНСКЭЙ
хаартыскага түһэриилэрэ.

Чурапчы улуусугар 2019 сылга оттооһун былаан-графика

п/н	Нэһилиэк- тэр	Былаан, туонна	к.едн	ыйдар											
				былаан	ол иһигэр			былаан	ол иһигэр				былаан	ол иһигэр	
				от ыйа	15	22	29	атырдьах ыйа	5	12	19	26	балабан ыйа	2	9
1	Алабар	1900,0	798	703	95	418	703	1710	1007	1311	1539	1710	1900	1843	1900
2	Арыылаах	1661,0	698	615	83	365	615	1495	880	1146	1345	1495	1661	1611	1661
3	Бахсы	1778,0	747	658	89	391	658	1600	942	1227	1440	1600	1778	1725	1778
4	Болтоно	1 895,0	796	701	95	417	701	1706	1004	1308	1535	1706	1895	1838	1895
5	Болугур	3 036,0	1275	1123	152	668	1123	2732	1609	2095	2459	2732	3036	2945	3036
6	Кытаанах	1 768,0	743	654	88	389	654	1591	937	1220	1432	1591	1768	1715	1768
7	Мугудай	2 679,0	1125	991	134	589	991	2411	1420	1849	2170	2411	2679	2599	2679
8	Одьулуун	3 378,0	1419	1250	169	743	1250	3040	1790	2331	2736	3040	3378	3277	3378
9	Соловьев	2 486,0	1044	920	124	547	920	2237	1318	1715	2014	2237	2486	2411	2486
10	Сылап	4 315,0	1812	1597	216	949	1597	3884	2287	2977	3485	3884	4315	4186	4315
11	Төлөй	1 587,0	667	587	79	349	587	1428	841	1095	1285	1428	1587	1539	1587
12	Хадаар	1 791,0	752	663	90	394	663	1612	949	1236	1451	1612	1791	1737	1791
13	Хатылы	2 104,0	884	778	105	463	778	1894	1115	1452	1704	1894	2104	2041	2104
14	Хайахсыт	1 680,0	706	622	84	370	622	1512	890	1159	1361	1512	1680	1630	1680
15	Хоптобо	3 385,0	1422	1252	169	745	1252	3047	1794	2336	2742	3047	3385	3283	3385
16	Чакыр	2 271,0	954	840	114	500	840	2044	1204	1567	1840	2044	2271	2203	2271
17	Чурапчы	1 616,0	679	598	81	356	598	1454	856	1115	1309	1454	1616	1568	1616
	Улуус үрдүнэн:	39330,0	16518,6	14552,1	1966,5	8652,6	14552,1	35397,0	20844,9	27137,7	31857,3	35397,0	39330,0	38150,1	39330,0

Внимание!

Муниципальное образование «Чурапчинский улус (район)»
Республики Саха (Якутия)

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

с. Чурапча от 25 июня 2019 г. № 201

О преysкурante цен (тарифы) на заготовку и вывозку
дров-швырка

На основании закона Республики Саха (Якутия) от 15.06.2005 года 246-З № 499-III «О наделении органов местного самоуправления муниципальных районов и городских округов Республики Саха (Якутия) отдельными государственными полномочиями по государственному регулированию цен (тарифов)», постановляю:

1. Утвердить на территории муниципального образования Чурапчинский улус (район) Республики Саха (Якутия) преysкурant цен (тарифов) на заготовку и вывозку дров-швырка для населения, согласно приложению № 1.

2. Утвердить на территории муниципального образования Чурапчинский улус (район) Республики Саха (Якутия) нормативы вывозки древесины в плотных кубических метрах, согласно приложению № 2.

3. Преysкурant цен (тарифы), установленные в приложении № 1 настоящего постановления, действует со дня опубликования и по 30 июня 2020 года.

4. Опубликовать настоящее постановление в АУ РИО «Сана олох» и разместить на официальном сайте муниципального образования «Чурапчинский улус (район)».

5. Считать утратившим силу постановление МО «Чурапчинский улус (район) РС(Я) № 193 от 28.06.2018 года.

6. Контроль за исполнением настоящего постановления возложить на заместителя главы по экономике и инновациям МО «Чурапчинский улус (район)» РС(Я) Егорова А.Г.

Вр.и.о. главы МО, А.А. Ноговицын.

Муниципальное образование «Чурапчинский улус (район)»
Республики Саха (Якутия)

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

с. Чурапча от 25 июня 2019 г. № 202

О преysкурante цен (тарифы) на каменный уголь

На основании закона Республики Саха (Якутия) от 15.06.2005 года 246-З № 499-III «О наделении органов местного самоуправления муниципальных районов и городских округов Республики Саха (Якутия) отдельными государственными полномочиями по государственному регулированию цен (тарифов)», постановляю:

1. Утвердить на территории муниципального образования Чурапчинский улус (район) Республики Саха (Якутия) преysкурant цен (тарифов) на каменный уголь, согласно приложению № 1.

2. Преysкурant (тарифы), установленные в приложении № 1 настоящего постановления, действует со дня опубликования и по 30 июня 2020 года.

3. Опубликовать настоящее постановление в АУ РИО «Сана олох» и разместить на официальном сайте муниципального образования «Чурапчинский улус (район)».

4. Считать утратившим силу постановление МО «Чурапчинский улус (район)» РС(Я) № 192 от 28.06.2018 года.

5. Контроль за исполнением настоящего постановления возложить на заместителя главы по экономике и инновациям МО «Чурапчинский улус (район)» РС(Я) Егорова А.Г.

Вр.и.о. главы МО, А.А. Ноговицын.

Приложение № 1 к Постановлению МО «Чурапчинский улус (район)» от 25 июня 2019 г. № 201

Преysкурant цен (тарифы) на заготовку и вывозку 1 мз дров швырка для населения (для хозяйствующих субъектов с общим режимом и с упрощенной формой налогообложения)
(в рублях копейках)

Расстояние	Ед. изм.	С общим режимом налогообложения					С упрощенной формой налогообложения			
		Заготовка	Погрузочно-разгрузочные работы	Вывозка ЛТЗ, МТЗ	Заготовка с вывозкой (без НДС) ЛТЗ, МТЗ	Заготовка с вывозкой (с НДС) ЛТЗ, МТЗ	Заготовка	Погрузочно-разгрузочные работы	Вывозка ЛТЗ, МТЗ	Заготовка с вывозкой ЛТЗ, МТЗ
До 25 км	руб/м3	537,8	136,4	437,5	1111,7	1334,0	626,0	141,6	440,0	1207,6
От 25 км	руб/м3	537,8	136,4	569,8	1244,0	1492,8	626,0	141,6	592,2	1359,8

Приложение № 2
к Постановлению МО «Чурапчинский улус (район)» РС(Я) «25» июня 2019 г. № 201
Норматив вывозки древесины в плотных куб.м.

	Автотранспорт				Трактор		
	ед. изм.	Урал 377 Урал 375 КамАЗ МАЗ	ЗИЛ 311,157	ГАЗ 51, 52	МТЗ 80, 82	ДТ 75	К 700
Вывозка дров		Бортовые		Прицепы			
Усредненный тип дорог	пл.м3	8	6	4,5	4,5	5,5	10,3
Хлыстовая вывозка		прицеп-ропуск		сани			
Усредненный тип дорог	пл.м3	12	10	x	8	10	16

Приложение № 1 к постановлению
МО «Чурапчинский улус (район)» РС(Я)
от «25» июня 2019 г. № 202

Стоимость 1 тонны каменного угля с перевозкой (в
рублях копейках)

Направление	Стоимость 1 тн. к/у с перевозкой	
	Хозяйствующие субъекты (с НДС)	ИП (без НДС)
1 Харбалах-Алабар	3963,8	3619,9
2 Харбалах-Арылаллах	3805,9	3486,6
3 Харбалах-Бахсы	4111,8	3745,0
4 Харбалах-Болтоно	2907,7	2728,1
5 Харбалах-Болугур	3756,6	3444,9

6	Харбалах-Кытааннах	3529,5	3253,2
7	Харбалах-Мугудай	3361,8	3111,6
8	Харбалах-Одьулуун	3203,8	2978,1
9	Харбалах-Солоньси	4348,8	3945,0
10	Харбалах-Сылап	3332,2	3086,5
11	Харбалах-Толой	3332,2	3086,5
12	Харбалах-Халаар	3470,3	3203,2
13	Харбалах-Хатылы	3016,3	2819,8
14	Харбалах-Хайахсыг	3519,3	3269,9
15	Харбалах-Хонтобо	3342,0	3094,9
16	Харбалах-Чакыр	3677,6	3378,2
17	Харбалах-Чурапча	3085,4	2878,1

Махтанабыт

Таптаглаах абабыт, Чакыр
нэһилиэтин олохтообо Данилов
Александр Петрович бу дьыл,
бэс ыйын 5 күнүгэр олохтон
туораата. Кинини сүтэрбит
ыарахан күннэрбитигэр күүс-көмө,
өйбүл буолбут, тинэх суолугар
атаарыыга көмөлөспүт дьоммор
улахан махталбын тиздэбин. Ол
курдук, Майатаабы аймахтарбар—
Дмитрий Николаевич Сидоров
дьиз кэргэнигэр, биригэ төрөөбүт
эдьийбэр Е.Г. Андрееваба,
Чурапчылаабы аймахтарбар—
Неустроевтарга, Степановтарга,
Хайахсыттан Яковлевтарга,
Чакыр нэһилиэтин баһылыгар
К.И. Лебедевкэ, оскуола
дириэктэригэр А.В. Неустроеваба,
көрдөһүүбүн ылынан көмөлөспүт
суолпарга Е.И. Адамова, ыкса
ыалларбар П.И. Васильеваба,
Кампеевтарга, кэргэним чугас
табаарыһыгар Н.Н. Григорьевка,
оскуолам кэллэктиибигэр, түөлбөм
олохтоохторугар, оҕолорбор, биригэ
төрөөбүтүгэр, кэргэним биригэ
төрөөбүтүгэр барба махтал

Буоллун!

Эһизэ кытааннах дорубуйаны,
күн сиригэр баар туох баар үтүөнү-
кэрэни, дьолу бабарарын.

Кэргэнэ.

КЭРЭТИЭН, КҮН СИРЭ!

Саастыт төһөнөн ыраатар —
Олох ардук күндүтүгэр,
Кыыргыч саба үөрүү
Күн тэңэ кэрэтигэр.

Махтанабыт эмтээбит
дьоммор — Анна Ксенофоновна
Пахомоваба, Надежда Николаевна
Дьячковаба, Марианна Юрьевна
Давыдоваба, медсестэрэбэ Евгения
Сергеевна Уароваба, Марфа
Степановна Лебедеваба, Надежда
Егоровна Захароваба, Ньургунна,
санитаркаларга, окулист Парасковья
Филипповнаба, "Суһал көмө",
лаборатория кэлэктииптэригэр,
быраас Любовь Михайловна
Григорьевбаба.

Үрдүк күүстэр
Өрүү арчылыыр
Өбөбүл буоллуннар,
Үйүлээби түстээтингэр!

Е.М. КАЖЕНКИНА—
ЧУГДААРА.

Айар ылылык

Орто Дойду олобо
Умсулбана үгүс
Кустук араас өгүнөн
Тыгарын санатар.
Олох уустук—
Үөһэ-аллараа түһүүлээх
Эриэ-дэхси буолбатах—
Санаабытын барыта туолбат.

СИЭММЭР

Кыратын көрүмэ,
Туһа килитэ
Былиэн-көрүүн баҕата
Киһини сөхтөрөр,
Имизэ илиитэ
Ылбыта эрэ баар
Күн солото суох сиэммит
Игорь Афанасьев,
Түгээник улаатан
Бэйэбин кыенар,
Билэ-көрө сатыыр
Үөрэхтээх киһи буол
Эбэлэрин, эһэлэрин эйэлэрин,
Саастылаахтаарын

сэнээришлэрин,

Аймахтарын алгыстарын ыл!
Үчүгэйи эрэ утумнаа,

Кэрэни эрэ кэрэхсээ!

Бастагы сизэн уол —
Эһээ Миисэ ыра санаата,
Олоххо киирбэтэх баҕата,
Оботообор минньигэс
Киһи манньыйар киһитэ
Хааман тоотоннуура,
Хас хамсанара,
Күлэрэ-үөрэрэ,
Сангаран чуолчаарара
Дууһаны долгутар.

Элэннээн аастылар
Дьоллоох оҕо саас,
Ойор-тэбэр эдэр саас,
Үлэлээбит сыйларым.
Түгээник да кэпсэлэр
Сааһыры сыйлара...

Бэлэхтээн дуу, эдэрбэр,
Сааһырбыт киһизэ
Сахалыы кизэ-холку майгынан
Ис дууһаттан сабыллар мичээрэитин,
Харданы эрэбэт истин
сыйыангытын.

Валентина Кривошапкина—
Соловьева.

Күни уонна сокуон

Российской Федерация Холубунай кодексын 158 ыстатыйатын ырытыы

Уорууга холубунай эллитинэс туһунан
Российской Федерация Холубунай кодексын 158
ыстатыйатын

1 чааһа. Уоруу ол эбэтэр атын киһи малын
– салын аңчарыйыы 80000 солкуобайга диэри
сууманан, эбэтэр сууттаммыт киһи алта ыйга диэри
ылар хамнаһын эбэтэр атын дохуотун кээмэйинэн
ыстарааптаан, эбэтэр 180 чааска диэри болдьоххо
булгуччулаах үлэнэн, эбэтэр 6 ыйтан 1 сылга диэри
болдьоххо көннөрүнэр үлэнэн, эбэтэр 2 ыйтан 4 ыйга
диэри болдьоххо хайыһынан, эбэтэр 2 сылга диэри
болдьоххо көнүлүн быһыынан накаастанар.

2 чааһа.
а) ардаттан киксикит бөлөбүнэн;
б) дьибэ, тэриптэбэ о.д.а. тутууларга, эбэтэр
атын харайар сиргэ көнүлэ суох өтөн кириэн;
в) гражданинна биллэр-көстөр хоромньуну
онорон;

г) эмсэбэлэнээччи танаһыттан, суумкатыттан,
эбэтэр илдьэ сылдьар атын малыттан уоруллубут
буоллабына;

– 200000 солкуобайга диэри сууманан, эбэтэр
сууттаммыт киһи 18 ыйга диэри ылар хамнаһын,
эбэтэр атын дохуотун кээмэйинэн ыстарааптаан,
эбэтэр 180 чаастан 240 чааска диэри болдьохтоох
булгуччулаах үлэнэн, эбэтэр биер сылтан икки
сылга диэри болдьоххо көннөрүнэр үлэнэн, эбэтэр
биер сылга диэри болдьоххо көнүлүн быһыынан
накаастанар.

3 чааһа.
Олорор дьибэ сокуоннаа суох кириэн, бөдөн
кээмэйдээх уоруу оноһуллубут буоллабына, 100000
солкуобайтан 500000 солкуобайга диэри сууманан,
эбэтэр сууттаммыт киһи 1 сылтан 3 сылга диэри
ылар хамнаһын, эбэтэр атын дохуотун кээмэйинэн
ыстарааптаан, эбэтэр 80000 солкуобайга диэри
сууманан, эбэтэр сууттаммыт киһи 6 ыйга диэри
ылар хамнаһын, эбэтэр атын дохуотун кээмэйинэн
ыстарааптаан туран, эбэтэр 2 сылтан 6 сылга диэри
болдьоххо көнүлүн быһыынан накаастанар.

4 чааһа.

а) тэрээһиннээх бөлөбүнэн;

б) ураты бөдөн кээмэйдээх оноһуллубут
буоллабына;

– 1000000 солкуобайга диэри сууманан, эбэтэр
сууттаммыт киһи 5 сылга диэри ылар хамнаһын,
эбэтэр атын дохуотун кээмэйинэн ыстарааптаан
туран, эбэтэр оннуга суох 5 сылтан 10 сылга диэри
болдьоххо көнүлүн быһыынан накаастанар.

Россия ИДМ Чурапчы улуусуугар отделын 2019
сыл 6 ыйын түмүгүнэн уорууга сыһыаннаах буруй
икки төгүл үрдэтэ, ол эбэтэр 12-тэн 21-гэ диэри.

Буруй үксэ күнүскү биризмэбэ оноһулунна.

1. Суотабай төлөпүн – 158 ыст. 2 чааһа.

Чурапчы сэл. Комарова уул. 6/1. Биллибэт.

2. Планета-5 матасыыкыл – 158 ыст. 2
чааһа. Чурапчы сэл. Красильников уул. 23 дьыэттэн.
Биллибэт.

3. 8 устуука көмүүтэр – 158 ыст. 2 чааһа.

Хайахсыт орто оскуолата. 08 чааска.

4. Суотабай төлөпүн – 158 ыст. 2 чааһа. "Покон"
парикмахерскайтан. Чурапчы сэл. 10 чааска.

5. Харчы – 158 ыст. 3 чааһа. Сербан
каартатыттан Чурапчы сэл. 17 чааска.

6. Суотабай төлөпүн – 158 ыст. 2 чааһа.
Харбала-1 сэл. Центральной уул. 2 №-дээх дьыэттэн.
03 чааска.

7. Суотабай төлөпүн – 158 ыст. 2
чааһа. Чурапчы сэл. Спортивной уул. 2/3 ЧГФКСИ
манеһыттан. 19 чааска.

8. Харчы – 158 ыст. 2 чааһа. Чурапчы сэл. Федоров
уул. 17 №-дээх дьыэттэн. 13 чааска.

9. Харчы – 158 ыст. 3 чааһа. Баан счотуттан.
Чурапчы сэл. 09 чааска.

10. Суотабай төлөпүн – 158 ыст. 2 чааһа.
Одзулуун сэл. Судалищева уул. 21 №-дээх дьыэттэн.
17 чааска.

11. Харчы – 158 ыст. 2 чааһа. Сербан
отделениеттэн Чурапчы сэл. 16 чааска.

12. Суотабай төлөпүн – 158 ыст. 2 чааһа.
Масыына иһиттэн. Чурапчы сэл. 20 чааска.

13. Харчы – 158 ыст. 2 чааһа. "Аартык" Төлөй сэл.
21 чааска.

14. Суотабай төлөпүн – 158 ыст. 2 чааһа. "Мария"
банкетнай саалалыттан. Дирин сэл. 23 чааска.

15. Арыгы – 158 ыст. 2 чааһа. Маҕаһыынтан.
Дирин сэл. Ленина уул. 4-тэн. 05 чааска.

16. Ынах этэ – 158 ыст. 2 чааһа. Чурапчы сэл.
Сима Сергеев 18 №-дээх дьыэттэн. 07 чааска.

17. Убаһа – 158 ыст. 2 чааһа. Алабар н.н. Дирин-
Өтөх сириттэн. 08 чааска.

18. Суотабай төлөпүн – 158 ыст. 2 чааһа.
Чурапчы колледжын былаһааккатыттан. 16 чаастан
18 чааска диэри.

19. Аккумулятор – 158 ыст. 1 чааһа. "Копыма"
Федеральной суолтан. Чурапчы сэл. биллибэт.

20. Бензин электростанцията – 158 ыст. 2 чааһа.
Чурапчы сэл. Күн-Дьырибинэ уул. Биллибэт.

21. Суотабай төлөпүн – 158 ыст. 2 чааһа. Чурапчы
сэл. Природная уулусса 12 №-дээх дьыэттэн. 22
чааска.

Сыл анаарыгар оноһуллубут уоруу үгүс түгэнэ
дьалабай туттууттан табыста. Онон тус малы
көрө-истэ сылдьар, сайынны кэмнэ дьибэ суох
түгэннэ хатыыр, эбэтэр харабыллыыр, эллиптээх
сирэйи хаалларар, тэриптэлэр технической
бөгөрөтүүлэрин күүһүрдэр, туһааннаах үлэһиттэр,
харабыллар үлэлэригэр эллиптинэстээхтик
сыһыаннаһаллара ирдэнэр.

Инникитин улуусуугар уоруу түбэлтэлэрэ
тахсыбатын туһугар бары туруннаһытына,
эллиптинэстээх буоллахтына, бу көрдөрүү
намтыаба. Онуоха тустаах тэриптэлэр, нэһилиэк
дьаһалталара уонна уопастыбаннас бүтүүн
ыгсара наада.

Петр МОНАСТЫРЕВ,
Арасыйыа ИДМ Чурапчы улуусуугар
Участковой боломуочунайдар уонна
сокуоннай саастарын ситэ илик оболор
отделениеларын начаалынньыга,
полиция майора.

Чурапчы нэһилиэтин олохтооҕо. Хоту көһөрүллүү кыттыылааба, үлэ бэтэрээнэ,
СӨ Баһаары утары сулуусла туйгуна, СӨ автомобильнай тырааныспар бочуоттаах
үлэһитэ, ытыктыыр киһибит.

ПОПОВ Иван Васильевич

уһун ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан, ытыктыыр кэллээхтэригэр Лариса
Ивановна Половаба, бары чугас аймахтарыгар дириг кутурбаммытын тиздэбит.

**Роспотребнадзор СӨ Управлениетын Таатта (Чурапчы) оройуоннарыгар
территориальной отделын, "СӨ гигиена уонна эпидемиология киинэ"
тэрилтэ Таатта оройуонун филиалын Чурапчы оройуонугар структурнай
подразделениетын үлэһиттэрэ.**

Кутурбамнарын тиздэпэр.

– Үлэ бэтэрээнэ, Интэринээт-оскуола кырдыабыс олохтооҕо, күтүөттэрэ Попов
Иван Васильевич олохтон туораабытынан, оболоругар, кийииттэригэр, күтүөттэригэр,
сизннэригэр, хос сизннэригэр Алексеевтар, Федотовтар, Сергеевтар, Дьокуускайтан
Захаровтар, Алексеевтар, Федоровтар, Балановтар.

– Баар-суох убайдара, абабалара Попов Иван Васильевич уһун ыарахан
ыарыыттан олохтон туораабытынан, оболоругар, сизннэригэр Чурапчыттан Поповтар,
Дьокуускайтан Сергеевтар, Поповтар.

– Тапталлаах аҕата Чурапчы нэһилиэтин олохтооҕо Попов Иван Васильевич уһун
ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан, биригэ үөрэммит доһордоругар Лариса
Ивановна Половаба, бары чугас аймахтарыгар интэринээт-оскуола 80 сыллаах
ыгуна, кылаас салайааччыта Л.М. Винокурова.

– Диригник ытыктыыр кырдыабыс күтүөттэрэ Попов Иван Васильевич уһун ыарахан
ыарыыттан олохтон туораабытынан, оболоругар, күтүөтүгэр, кийииттэригэр, сизннэригэр
хос сизннэригэр Болтоногтон Игнатеевтар, Рожиннар, Дьокуускайтан Захаровтар,
Мириинэйтэн Коенофонтовтар.

– Тапталлаах аҕата, үлэ, тыыл бэтэрээнэ, Хоту көһөрүллүү кыттыылааба Попов
Иван Васильевич олохтон туораабытынан, ытыктыыр салайааччыларыгар Татьяна
Ивановнаба, Лариса Ивановнаба, уолугар Александр Ивановичка, кинилэр дьибэ
кэргэттэригэр улуустаабы үөрэх управлениета, идэлээх сойуустарын кэмтиттэ,
"Тулукчаан" уһууаан кэлэктиибэ.

– Тапталлаах аҕалара, эһэлэрэ, оскуола-интэринээт олохтооҕо Попов Иван
Васильевич олохтон туораабытынан, доһотторугар Татьяна Ивановнаба, Николай
Николаевичка, оболоругар, сизннэригэр Болтоногтон Каргузовтар, Т.Ф. Седалищева,
Коенофонтовтар, Седалищева, Ивановтар.

– Тапталлаах аҕата, эһэлэрэ, үлэ бэтэрээнэ, көһөрүллүү кыттыылааба, СӨ суол
тырааныспарын бочуоттаах үлэһитэ, СӨ Баһаары утары сулуусла туйгуна Попов
Иван Васильевич олохтон туораабытынан, кийииттэригэр, санаастарыгар Татьяна
Ивановнаба, дьибэ кэргэнигэр, чугас дьонугар Болтоногтон бырааттара, эдьийэ,
Ефремовтар, кинилэр дьибэ кэргэттэрэ.

– Ытыктабыллаах убайдара, үлэ, тыыл бэтэрээнэ, Хоту көһөрүллүү кыттыылааба,
Саха Өрөспүүбүлүкэтин Баһаары утары сулуусла туйгуна Попов Иван Васильевич
ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан, оболоругар Татьяна Ивановнаба,
Лариса Ивановнаба, Александр Ивановичка, биригэ төрөөбүттэригэр, Валентина
Васильевнаба, Василий Васильевичка, Светлана Васильевнаба, кинилэр дьибэ
кэргэнигэр Чурапчыттан, Хатылыттан, Чыалпараттан, Намтан, Дьокуускайтан
Поповтар, Оконешиковтар.

БИТИЭРИИЛЭР/ОБЪЯВЛЕНИЯ

Ньургун Михайлович Осипов аатыгар бэриллбит Одьулууннаабы
аграрнай техникуму 2010 сыллаахха үөрэнэн бүтэрбитин туһулуур
водительскай дастабырыанна сүлпүтүнэн, дьинэ суоһунан аабыллар.

Одьулуун нэһилиэтин олохтооҕо, аҕалара

ГРИГОРЬЕВ Валерий Николаевич

олохтон туораабытынан, кэргэнигэр Анна Николаевнаба, кыһыгар
Татьяна Валерьевнаба, сизнигэр Лераба дириг кутурбаммын тиздэбин.

З.М. Монастырева.

Күндү убайа, Уус Алдантан төрүттээх Дьокуускай куорат олохтооҕо

БОСИКОВ Иван Петрович

олохтон туораабытынан, кэллээхтэригэр Акулина Петровна Федороваба
дириг кутурбаммытын тиздэбит.

С.К. Макаров аатынан Чурапчытаабы гимназия кэлэктиибэ.

Холтобо нэһилиэтин олохтооҕо, Дириннээби муусукаалынай оскуола
бэтэрээн үлэһитэ

ФЕДУЛОВА Варвара Ивановна

ыалдьан олохтон туораабытынан, кэргэнигэр Василий Николаевичка
оболоругар, сизннэригэр, биригэ төрөөбүттэригэр, чугас аймахтарыгар
дириг кутурбаммытын тиздэбит.

**Холтобо нэһилиэтин дьаһалтата, дьокутааттара, Дириннээби
обо искусство оскуолатын, бэтэрээннэр норуодунай хордарын
кэлэктииптэрэ.**

Сылан нэһилиэтин бочуоттаах олохтооҕо, тыыл уонна үлэ бэтэрээнэ

МАКАРОВА Розалия Егоровна

олохтон туораабытынан, уолугар Иван Константинович Макаровка, биригэ
төрөөбүттэригэр дириг кутурбаммытын тиздэбит.

**1978 с. Сылан орто оскуолатын бүтэрбит биригэ үөрэммит
доһотторо, учуутала У.Н. Протодияконова.**

Кутурбамнарын тиздэпэр:

– Күн күбэй ийэтэ, эбэлэрэ, хос эбэлэрэ Макарова Роза Егоровна
ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан, «Сахатранснефтегаз»
АУо салайааччытыгар Иван Константинович Макаровка, оболоругар,
сизннэригэр уонна чугас аймахтарыгар «Сервис-Ойл» ХЭТ кэлэктиибэ.

– Биригэ дойдутаахтара, Сылан нэһилиэтин бочуоттаах олохтооҕо
Макарова Розалия Егоровна олохтон туораабытынан, оболоругар Иванна,
Александра, Лидияба, Надеждаба, кийииттэригэр Иннаба, Ларисаба,
сизннэригэр, хос сизннэригэр Охонсхой, Арамаан, Сэмэн, Дабыыт,
Уйбаан оболоро, сизннэрэ, хос сизннэрэ, Балбаара Борокуопайабына
Дьокуускайдар.

Кытаабынай эрдээктэр – Л.В. ГОРОХОВА
Эллиптир сакратээр – А.Г. ЗАХАРОВА,
Экономика, тыа хайааһыстыбатын отдела – А.М. СЛЕПЦОВ,
Корсадийаанар – С.А. ЖЕНДРИНСКИЙ
Таһааччы – Л.К. ПОПОВА,
Бачээтээччи – Ф.А. ПРОТОДЬЯКОНОВ.

Тэрийэн таһаараччылар: СР
Правительствата, Чурапчы улуусун
"Сана олох" редакция-издательской
холбоһук автономнай учреждение
Российской Федерации Роскомнадзор
СР управлениеттэн 2012 с. кулун тутар
15 күнүгэр регистрацияламмыт нүмэрэ
– ПИ №ТУ14-0238.

Редакция, издатель
аадырыһа: 678670, Чурапчы
сэл., Карл Маркс уул., 26 "а".
Телефоннарбыт: редактор
– 41-332, отделлар – 41-265,
41-358. E-mail: sanaoloh@mail.ru,
сайт: sanaoloh.ru,
instagram: @sanaoloh

Бачээккэ сакаас: № 50 (11607)

Копийа: 1,5 бач., лийс

Ахсаала 1050. Хатыыт сынатата: 15.

Дастабыр сүлпүтүн аһаарар редакция
аадырыһыгар таһаары сэл. уул. 26 "а".
Дастабыр: Сүлпүтүн аһаарар редакция
аадырыһыгар таһаары сэл. уул. 26 "а".
Дастабыр: Сүлпүтүн аһаарар редакция
аадырыһыгар таһаары сэл. уул. 26 "а".

Хатыыт бачээккэ бэриллэр графита: 16 ч 00 м. Бачээккэ бэриллэр: 16 ч 00 м. "Сана олох" редакция-издательской холбоһука 08.07.2019 с. оһөөткэ бачээттанна,
Тилография аадырыһа: 678670, Чурапчы сэл., Карл Маркс уул., 26 "а". Индекс: 54907. Хатыыт наһаалаах иккитэ: онтуорунуһука уонна бачээтинэбэ таһар.